ДЪЛГОСРОЧНА ПРОГРАМА НА ОБЩИНА РАЗЛОГ

ЗА НАСЪРЧАВАНЕ

ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ И БИОГОРИВА

2021 – 2031 ГОДИНА

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АУЕР – Агенция за устойчиво енергийно развитие
БГВ – бойлер за гореща вода
ВИ – възобновяеми източници
ВЕИ – възобновяеми енергийни източници
ВИЕ – възобновяеми източници на енергия
ВЕЦ – Водноелектрическа централа
ВтЕЦ – Вятърна електрическа централа
ДКЕВР – Държавна комисия за енергийно и водно регулиране
ЕЕ – Енергийна ефективност
ЕС – Европейски съюз
ЕСБ – Енергийна стратегия на България
ЕК – Европейска комисия
ЗБР – Закон за биологичното разнообразие
ЗВ – Закон за водите
ЗГ – Закон за горите
ЗЕ – Закон за енергетиката
ЗЕЕ – Закон за енергийна ефективност
ЗЕВИ – Закон за енергията от възобновяеми източници
ЗООС – Закон за опазване на околната среда
ЗРА – Закон за рибарство и аквакултури
ЗУТ – Закон за устройство на територията
ЗЧАВ – Закон за чистотата на атмосферния въздух
КЕВР – Комисия за енергийно и водно регулиране
КЕП – Крайно енергийно потребление
КПД - Коефициент на полезно действие
kW - Киловат
MW- Мегават
kW/h - Киловат час
kW/p - Киловат пик
l/s – литра в секунда
MW/h - Мегават час
GWh - Гигават час
kW-Year - Киловата годишно
kWh/m² - киловат час на квадратен метър
MW/ h -Year - Мегават часа годишно
l/s – литра в секунда
m/s – метра в секунда
НПДЕВИ – Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници
НСИ – Национален статистически институт
ОП – Оперативна програма
ПЧП – публично-частно партньорство
ПНИЕВИБ – програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива
РЗП – разгъната застроена площ
PV – Фотоволтаик
СЦР – Северен централен район
ФЕ – фотоволтаична енергия

I. Общи положения

Настоящата Дългосрочна програма е разработена в изпълнение на чл. 10, ал.1 и ал.2 от Закона за енергията от възобновяеми източници. Съдържанието и целите на този стратегически документ съответстват на Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България до 2030 г., Националния план за действие за енергията от възобновяеми източници (НПДЕВИ), както и на указанията на Агенцията за устойчиво енергийно развитие за изготвяне на програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива.

Тя е насочена към активизиране на държавната политика за устойчивото използване на ВЕИ на общинско ниво, съобразно специфичната ситуация във всяка община.

Принципите, които са залегнали в разработването на НПДВЕИ, и които имат отношение към регионалната политика, са следните:

Децентрализация: Разширяване на отговорностите на регионалните и местните власти от планиране към реализиране на НПДВЕИ.

Планиране: Реализирането на НПДВЕИ се осъществява чрез областните и общинските програми и подлежи на актуализиране в резултат на мониторинга и оценките от прилагането й.

Ангажираност: Мерките на националната политика за развитие на ВЕИ не заместват, а допълват местните мерки.

Състезателност и прозрачност: Съобразно качеството на предлаганите проекти (което се проверява допълнително от АУЕР на база икономическа ефективност на инвестициите) и в съответствие с принципите за прозрачност и яснота, областните и общинските програми се конкурират за ефективно използване на местните ресурси.

Партньорство и сътрудничество: осъществяване на дейностите по планирането и реализацията НПДВЕИ чрез партньорство с централните, регионалните и местните власти, НПО, бизнес-средите, научните организации (университети и институти).

Информационно осигуряване: наличие на актуална информация на регионално и местно равнище относно изпълнението на НПДВЕИ.

Развитието на сектора за ВИ и изпълнението на НПДЕВИ са пряко свързани с напредъка и внедряването на мерките по енергийна ефективност. Значими фактори са развитието на капацитета от човешки ресурси на всички нива (държавни и местни органи, секторите за доставки и услуги, т.е. бизнеса) и осигуряването на информираност на заинтересованите страни. Особено важно е потребителите да бъдат осведомени и да приемат политиката за опазване на околната среда, както и инвеститорите да имат достъп до информация за потенциала на ВИ и условията за неговото използване.

Използването на енергията от ВИ, според изискването на Директива 2009/28/ЕО се анализира, поощрява и отчита поотделно в три направления:

1.Потребление на електроенергия – от водна, вятърна, слънчева и геотермална енергия и биомаса;

2. Потребление на топлинна енергия и енергия за охлаждане – слънчева и геотермална енергия и биомаса;

3. Потребление на енергия от ВИ в транспорта – биогорива и електрическа енергия, произведена от ВИ.

На територията на общината поради слабо развитата мрежа за доставка на природен газ, най-значително е потреблението на електроенергия съответно за битови и небитови абонати. В тази връзка е от изключителна важност да се планират и изпълняват дейности и проекти, които целят увеличаване на дела на произведената електроенергия от възобновяеми източници. Такива проекти и дейности могат да бъдат свързани от една страна с изграждане на инсталации за собствени нужди в общински обекти, а от друга в частните жилищни сгради и промишлеността.

II. Политическа рамка

Енергийната политика на ЕС се основава на три главни цели: конкурентоспособност, сигурност на доставките и устойчивост. Създаването и развитието на стабилна и дългосрочна политическа рамка по отношение на енергийната ефективност, използването на енергията от възобновяеми източници (ВЕИ) и намаляване на емисиите на парникови газове, която да дава сигурност на местната власт и бизнеса, е ключов елемент за постигането на тези цели. Това бе препотвърдено от дългосрочната стратегическата визия на ЕС до 2050 г. за просперираща, модерна, конкурентна и неутрална към климата Европа „Чиста планета за всички“. Тя обхваща няколко стратегически области, сред които енергийна ефективност, ВЕИ, мобилност, конкурентна промишленост и кръгова икономика. Тази актуализация на европейската стратегическа рамка следва поетия ангажимент на ЕС към Парижкото споразумение за значително намаляване на емисиите на парникови газове. В рамките на тази дългосрочна визия се въвежда нов подход за планиране и отчитане на свързаните политики на страните членки на ЕС чрез замянатанадосегашнитеотделниплановевобластитеклимат, енергийнаефективност и ВЕИ с интегрираните национални планове в областта на енергетиката и климата. С този подходсе цели създаванетонанеобходимите условияза привличане наинвестиции в енергийна ефективност и ВЕИ, залегнали в Инвестиционния план за Европа[1] и Плана за стратегически енергийни технологии[2].

Актуалната дългосрочна стратегическа визия на ЕС съответства и на приоритетите на Рамковата стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата[3], приета през 2015 г., в която се задава водеща роля на енергийната ефективност и постигане на глобална лидерска позиция на Европа при използването на ВЕИ.

Според *Енергийната пътна карта до 2050 г.*[4] ЕС поема ангажимент до края на периода да намали емисиите на парникови газове до 80-95 % спрямо равнищата от 1990 г., да осигури конкурентоспособност и декарбонизация на икономиката и да гарантира сигурност на енергийните доставки. Подчертава се, че енергийната ефективност е разходно ефективен начин за постигане на дългосрочните цели на ЕС по отношение на разхода на енергия, изменението на климата и икономическата и енергийната сигурност.

Водещият правен инструмент в областта на използването на енергията от ВЕИ е **Директива ЕС 2018/2011 за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници**[5]. ЕК, Съветът на ЕС и ЕП приеха *обвързващата цел* до 2030 г. на европейско равнище да се постигне дял на ВЕИ от поне 32% от крайното брутно потребление на енергия. Държавите членки сами ще определят своите национални цели. Предвиден е механизъм, който ще гарантира, че сборът от националните цели ще постигне общоевропейската цел. По-амбициозните страни, могат да си поставят цели над 32%, а тези които са с ограничен потенциал, имат възможността да посочат по-ниска цел. Споразумението включва условие за допълнително преразглеждане на целта през 2023 г.

Европейската комисия определя сградния сектор като един от най-важните за постигането на декарбонизация на икономиката. Според **Директивата за енергийните характеристики на сградите от 2010 г.**[6] всички държави трябва да разработят национални планове и да изготвят национална дефиниция за сгради с близко до нулево потребление на енергия, като от 2019 г. тя е задължителна за всички нови сгради публична собственост, а от 2021 г. и за всички останали нови сгради. Изискването за сгради с близко до нулево потребление на енергия е тя да бъде с **много високо ниво на енергийна ефективност и да има значителен дял на енергията от ВЕИ**. При обновяване на сгради се изисква да се изпълнява решението, което е финансово най-изгодно за постигане на възможно най-висок клас на енергопотребление на сградата. Същата директива поставя и изискването държавите да осигурят необходимите

условия за създаване на енергийни общности за споделено производство и потребление на енергия, включително от възобновяеми източници.

Като страна членка на ЕС, Република България следва в своето законодателство политиките на ЕС за ЕЕ и ВЕИ. Отношенията, възникващи във връзка с повишаването на ЕЕ, се регламентират от Закона за енергийната ефективност (ЗЕЕ). Същевременно, създаването на предпоставки за енергийна сигурност на страната при ефективно използване на енергията и енергийните ресурси е основна цел на Закона за енергетиката (ЗЕ), а повишаването на жизнения стандарт на населението чрез икономически ефективно използване на енергията от възобновяеми източници е сред целите на Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ). Освен тях, пряко отношение имат Законът за устройство на територията (ЗУТ), Законът за техническите изисквания към продуктите (ЗТИП) и Законът за националната стандартизация. Министерството на енергетиката публикува новия дългосрочен стратегически документ – **Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г.**, който заменя действащите до момента различни планове в отделните подсектори. В съответствие с приоритетите на ЕС енергийната ефективност е поставена на първо място в проекта на Интегрирания план, а мерките, свързани с ВЕИ, подпомагат изпълнението на целите за намаляване на емисиите на парникови газове. В съответствие с препоръките на ЕК България

ще повиши националната си цел за дела на енергията от възобновяеми източници, който трябва да достигне 27.09% от брутното крайно потребление на енергия до 2030 г.

В Допълнителните разпоредби на Закона за енергийната ефективност е представена националната дефиниция за сгради с близко до нулево потребление на енергия, според която сградите трябва да отговарят на следните условия:

а) енергопотреблението на сградата, определено като първична енергия, отговаря на клас А от скалата на класовете на енергопотребление за съответния тип сгради;

б) **не по-малко от 55 на сто от потребената (доставената) енергия** за отопление, охлаждане, вентилация, гореща вода за битови нужди и **осветление е енергия от възобновяеми източници**, разположени в самата сграда или в близост до нея.

Според *Националния план за сгради с близко до нулево потребление на енергия*[7] от 01.01.2019 г. всички новопостроени сгради публична собственост трябва да отговарят на националната дефиниция за сгради с близко до нулево потребление на енергия, а след 31.12.2020 г. на това условие трябва да отговарят и всички останали сгради, включително частните.

---

1 *https://ec.europa.eu/commission/strategy/priorities-2019-2024/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe-juncker-plan_bg*

2 *https://ec.europa.eu/energy/en/topics/technology-and-innovation/strategic-energy-technology-plan*

3 *Европейска комисия (2015) Рамкова стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата. Брюксел, COM(2015) 80 final. https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:1bd46c90-bdd4-11e4-bbe1-01aa75ed71a1.0014.01/DOC_1&format=PDF*

4 *Европейска комисия (2011) Пътна карта за постигане до 2050 г. на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност. Брюксел, COM(2011) 112 окончателен. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0112&from=en*

5 *Официален вестник на ЕС (2018) Директива (ЕС) 2018/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници. https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L2001&from=EN*

6 *Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година относно енергийните характеристики на сградите.*
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32010L0031&from=BG

7 *Национален план за сгради с близко до нулево потребление на https://www.seea.government.bg/documents/BG_National_nZEB_Plan_BG.pdf*

III. ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Дългосрочната програма на Община Разлог за насърчаване на използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива 2021 – 2031 г. се явява естествено продължение на дългогодишните действия на общината в тази област. При осигуряване на приемственост с Интегрирания план за градско възстановяване и развитие и Общински план за развитие на Община Разлог 2014-2020 г. и в съответствие с актуалните стратегически и програмни документи в областта на устойчивото развитие. С настоящата Програма се задава дългосрочната визия за периода 2021 – 2031 г. на Община Разлог за политиките свързани с използването на енергия от възобновяеми източници. В подкрепа на тези политики и отчитайки стратегическите цели на ЕС до 2030 г., делът на енергията от ВЕИ да бъде 32 % от общото потребление, настоящата програма залага следната обща стратегическа цел:

Обща стратегическа цел

Увеличаване дела на енергията от ВЕИ на територията на Община Разлог до 32% през 2030 г.

Дългосрочна цел 1

Ефективно оползотворяване на възобновяемите енергийни ресурси в общинския и жилищния сграден фонд.

Индикаторите за изпълнение на целта са както следва:

- 5 нови фотоволтаични централи с мощност над 30 kWp и система за съхранение на ел. енергия върху имоти общинска собственост;
- 15 нови фотоволтаични централи с мощност до 30 kWp в общински сгради;
- 5 нови ВЕИ инсталации за производство на топлинна и ел. енергия чрез PVT технология (*комбинирано производство на топлинна и електроенергия*) в обществени сгради

Дългосрочна цел 2

Повишаване на осведомеността и насърчаване на частните инвестиции за изграждане на ВЕИ инсталации на територията на Община Разлог.

Индикаторите за изпълнение на целта са както следва:

- проведена информационна кампания за различни целеви групи (крайни потребители, промишленост, търговци на енергия и горива);
- нови фотоволтаични централи с обща мощност 5 MWp в промишлеността (енергията се използва за собствени нужди);
- 300 ВЕИ къщи - инсталации за производство на топлинна и ел. енергия чрез PVT технология (*комбинирано производство на топлинна и електроенергия*)в жилищни сгради;

Дългосрочна цел 3

Осигуряване на необходимите условия за ефективно планиране, прилагане и мониторинг на политиките за насърчаване и оползотворяване на енергията от възобновяеми източници.

Индикаторите за изпълнение на целта са както следва:

- създаден и функциониращ експертен съвет по енергийните въпроси, включително ВЕИ;
- регистър с наличните инсталации за производство на енергия от ВЕИ на територията

на община Разлог;
- ежегодно участие на общински експерти в обучения и семинари, свързани с ВЕИ.

След създаването на регистър с информация за наличните инсталации за производство на енергия от ВЕИ и тяхното производство на годишна база, целите следва да се преразгледат и при нужда да се актуализират.

IV. Европейска и национална нормативна и стратегическа уредба

4.1. Европейска нормативна и стратегическа уредба

Стратегическите документи на ЕС, които определят политиките на ЕС в областта на енергетиката и климата, са:

- *Дългосрочна стратегия на ЕС до 2050: „Чиста планета за всички“*
- *Рамкова стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата*
- *Енергийна пътна карта до 2050 г.*

Международните документи в областта на климата, които се подкрепят от ЕС и намират отражение в изработените политики в областта на енергетиката и климата, са:

- *Споразумение за климата на ООН от Париж 2015 г.*
- *Рамкова конвенция на ООН по изменение на климата и Протокол от Киото.*

Нормативните документи, които създават правната рамка за осъществяването на политиките на ЕС в областта на енергетиката и климата, в т.ч. и конкретно по отношение на политиките за насърчаване на използването на енергията от възобновяеми източници, са:

- *Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата.*
- *Директива (ЕС) 2018/2001 за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници*
- *Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност*
- *Директива 2012/27/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2012 г. относно енергийната ефективност, за изменение на директиви 2009/125/ЕО и 2010/30/ЕС и за отмяна на директиви 2004/8/ЕО и 2006/32/ЕО (1)*
- *Директива (ЕС) 2018/844 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива 2010/31/ЕС относно енергийните характеристики на сградите и Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност*
- *Директива 2010/31/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 г. относно енергийните характеристики на сградите*

4.2. Национална нормативна и стратегическа уредба

Новите дългосрочни национални стратегически документи в областта на енергията и климата са:

- *Интегриран план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021 – 2030 г.*
- *Дългосрочна национална стратегия за подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради до 2050 г. (очаквана публикация след завършена процедура за обществено обсъждане)*

В допълнение, на 16.04.2021 г. е представена трета версия на проект на *Национален план за възстановяване и устойчивост*. Освен основната си цел да способства икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от COVID-19 пандемията, Планът полага и основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката, в контекста на амбициозните цели на Зелената сделка. Неизменна част от предвижданията на плана са реализацията на мащабни проекти както за повишаване на енергийната ефективност в сградите – частни, общински и държавни, така и проекти насочени към оползотворяване на енергия от възобновяеми източници.

С влизането в сила на тези нови стратегически документи от 2021 г. отпадат следните документи, които имат отношение към тази програма:

- *Енергийна стратегия на Република България до 2020*
- *Национален план за действие за енергията от възобновяеми източници*
- *Трети национален план за действие по енергийна ефективност 2014 – 2020 г.*
- *Национална дългосрочна програма за насърчаване на инвестиции за изпълнение на мерки за подобряване на енергийните характеристики на сградите от обществения и частния национален жилищен и търговски сграден фонд 2016 -2020 г.*
- *Национален план за подобряване на енергийните характеристики на отопляваните и/или охлаждани сгради – държавна собственост, използвани от държавната администрация 2016 – 2020 г.*
- *Национален план за сгради с близко до нулево потребление на енергия, 2015-2020г. Трети национален план за действие по изменение на климата, 2013-2020 г.*

Други национални стратегически документи, които имат значение за настоящата програма са:

- *Национална жилищна стратегия, 2017-2030 г. (проект)*
- *Национална програма за контрол на замърсяването на въздуха, България2020-2030 г.*
- *Национална програма за подобряване качеството на атмосферния въздух (2018-2024 г.)*
- *Национален план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027 г.*
- *Национален отчетен план за горите, съдържащ референтното ниво за горите на България за 2021-2025 г.*
- *Национален план за управление на отпадъците, 2014-2020 г.*

Националната законодателна рамка, включва следните законови и основни подзаконови актове:

- *Закон за енергетиката*
- *Закон за енергията от възобновяеми източници Закон за енергийната ефективност*
- *Закон за опазване на околната среда Закон за регионално развитие*
- *Закон за устройство на територията Закон за обществените поръчки*
- *Закон за горите Закон за водите*

- *Закон за чистотата на атмосферния въздух Закон за ограничаване изменението на климата*
  - *Наредба № 14 от 15 юни 2005г. на МРРБ и МЕЕР за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия (ЗУТ) (Обн. ДВ, бр. 53 от 28 юни 2005 г., изм. ДВ, бр. 73 от 5 септември2006г.)*
  - *Наредба за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (ЗООС) (Обн. ДВ, бр. 57 от 2 юли 2004 г., изм. многократно, посл. изм. и доп. ДВ, бр.67 от 23 август 2019 г.)*
  - *Наредба № 6 от 24 февруари 2014 г. за присъединяване на производители и клиенти на електрическа енергия към преносната или към разпределителните електрически мрежи (ЗЕ) (Обн. ДВ, бр. 31 от 4 април 2014 г., изм. и доп. ДВ, бр. 36 от 13 май 2016 г., бр. 77 от 4 октомври 2016 г. и бр. 76 от 27 септември 2019 г.)*
  - *Наредба № РД-16-1117 от 14 октомври 2011 г. на МИЕТ за условията и реда за издаване, прехвърляне, отмяна и признаване на гаранциите за произход на енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) (Обн. ДВ, бр.84 от 28 октомври 2011 г., изм. и доп. ДВ, бр. 54 от 2012 г., изм. бр. 24 от 2013 г. и бр. 42 от 9 юни 2015 г.)*
  - *Наредба № РД-16-869 от 2 август 2011 г. на МИЕТ за изчисляването на общия дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия и потреблението на биогорива и енергия от възобновяеми източници в транспорта (ЗЕВИ) (Обн. ДВ, бр. 70 от 9 септември 2011 г., изм. и доп. ДВ, бр. 63 от 2014 г., изм. ДВ, бр. 42 от 9 юни 2015 г., изм. и доп. ДВ, бр. 23 от 19 март 2019 г.)*
  - *Наредба № 5 от 28 декември 2006 г. на МРРБ за техническите паспорти на строежите (ЗУТ) (Обн. ДВ, бр. 7 от 23 януари 2007 г. изм. многократно посл. изм. ДВ, бр. 79 от 13 октомври 2015 г.)*
  - *Наредба № 7 от 2004 г. на МРРБ за енергийна ефективност на сгради (ЗУТ и ЗЕЕ) (Загл. изм. -ДВ, бр. 85 от 2009 г., изм. -ДВ, бр. 27 от 2015 г., в сила от 15.07.2015 г.) (Обн. ДВ, бр. 5 от 14 януари 2005 г., изм. многократно, посл. изм. и доп. ДВ, бр. 93 от 21 ноември 2017 г.)*
  - *Наредба за изискванията за качеството на твърдите горива, използвани за битово отопление, условията, реда и начина за техния контрол (Обн. ДВ, бр. 15 от 21 февруари 2020 г.)*

V. Връзки с други документи на Община Разлог

При разработването на Дългосрочната програма за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници 2021 – 2031 г. са взети предвид също така и следните документи:

- *ОБЩИНСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА РАЗЛОГ ЗА ПЕРИОДА 2014-2020г.*
- *ИНТЕГРИРАН ПЛАН ЗА ГРАДСКО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И РАЗВИТИЕ НА ГР. РАЗЛОГ.*

В процес на разработване е *План за интегрирано развитие на общината (ПИРО) 2021-2027*г., като е важно е да се подчертае, че плановете за интегрирано развитие за периода 2021-2027 г. съвместяват в рамките на един документ елементите на общинските планове за развитие (ОПР) и интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР), които действаха

за периода 2014-2020 г. Съгласно чл.13, ал.1от ЗРР, ПИРО определя средносрочните цели и приоритети за устойчиво развитие на общината и връзките ѝ с други общини в съответствие с интегрираната териториална стратегия за развитие на региона за планиране от ниво 4 и общия устройствен план на общината. ПИРО е с обхват от 7 години, предвид което изпълнението на настоящата дългосрочна програма е свързано с предвижданията на ПИРО. Необходимо е при разработване на ПИРО да бъдат взети под внимание основните цели, предвиждания и мерки на настоящата програма.

Общинската Програма е съобразена с развитието на особеностите и потенциала на община Разлог за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива и действащият общински план за енергийна ефективност.

VI. ПРОФИЛ НА ОБЩИНАТА

6.1. Географско местоположение

Община Разлог се намира в Югозападна България, в обхвата на Югозападен район за планиране. Административно е включена в границите на област Благоевград. Община е разположена в едноименна котловина, като в границите ѝ попадат части от северните склонове на Пирин, южните склонове на Рила и западните склонове на Родопи. На север граничи с община Рила (област Кюстендил); на изток – с община Белица; на юг – с общините Кресна и Банско и на запад – с общините Симитли и Благоевград. Територията на община Разлог е 440,213 кв.км. Тя е шеста по големина в област Благоевград (от общо 14 общини), като заема 6,8% от площта на областта.

През общината преминават два второкласни пътя от републиканската пътна мрежа:

- второкласен път II-19, осъществяващ връзка в западна посока със Симитли и с международен път Е79 по направлението север - юг към София и Кулата и трансевропейски транспортен коридор № 4 и в южна посока с Гоце Делчев (ГКПП „Илинден“) и Кавала;

- второкласен път II-84, осъществяващ връзка в североизточна посока с Велинград и автомагистрала „Тракия” (Е-80), респ. трансевропейски транспортни коридори № № 4, 8 и 10.

От регионално значение е преминаването през общината на теснолинейната железопътна линия между град Септември и село Добринище.

Общинският център град Разлог отстои на 160 км от столицата, на 53 км от областния център Благоевград, на 141 км от Пловдив и на 6 км от Банско.

Община Разлог е съставена е от осем населени места - град Разлог, който е общински център и седем селски населени места: Баня, Бачево, Годлево, Горно Драглище, Долно Драглище и Елешница.

Град Разлог е исторически наложил се икономически, културен и административен център в района на Разложката котловина. Разположен е на 830 м. надморска височина. Населението му е 11295 жители. В града има над 41 жилищни сгради от възрожденски архитектурен тип разложко -чепинска къща, които притежават качества на паметници на културата. Църквите “Свето Благовещение” и “Свети Георги”, градският музей са част от множеството местни забележителности. Разлог е изявен икономически център - седалище на голяма част от по-значимите фирми, които функционират на територията на общината и привлекателно място за чуждите инвеститори.

Село Баня (2903 жит.) е балнеоложки курорт с местно значение, разположен на 5 км.

източно от Разлог. Обслужва се от гара на теснолинейната ж.п. линия “Септември- Добринище” Има 72 термални извора, баня, плувен басейн с минерална вода и множество хотели и къщи за гости, предлагащи СПА туризъм. Жилищният фонд е добре поддържан.

Село Бачево (1564 жит.) е на 6 км. северно от Разлог в склоновете на Рила на 900 м.н.в. Развито е животновъдството, производството на фуражни култури. В близост има минерални извори. Обявено е за балнеоложки и климатичен курорт с местно значение. Селото е добре благоустроено, електрифицирано, водоснабдено и почти изцяло канализирано. Жилищният фонд е добре поддържан.

Село Годлево (476 жит.) е на 7 км. северно от Разлог в склоновете на Рила на 900м.н.в. Развито е животновъдството, производството на фуражни култури и дърводобива. Селото е електрифицирано, водоснабдено и почти изцяло канализирано и асфалтирано. Жилищният фонд е добре поддържан.

Село Долно Драглище (663 жит.) е на 11 км. североизточно от Разлог. Селото е електрифицирано, водоснабдено, частично канализирано и асфалтирано. Развито е дърводобива. Жилищният фонд е добре поддържан.

Село Горно Драглище (867 жит.) е на 13 км. североизточно от Разлог. Развито е животновъдството и фуражното земеделие. Селото е електрифицирано, водоснабдено и почти изцяло канализирано, улиците са асфалтирани. Жилищният фонд е добре поддържан.

Село Добърско (559 жит.) е на 18 км. северно от Разлог в склоновете на Рила на 1050 м.н.в. Развито е животновъдството, фуражни култури и дърводобив. Селото е електрифицирано, водоснабдено и почти изцяло канализирано, улиците са асфалтирани.

Село Елешница (1280 жит.) е на 15 км. източно от Разлог, в западното подножие на Родопите по долината на р. Златарица. Център е на държавно лесничейство, развит е дърводобивът. Селото е електрифицирано, водоснабдено, почти изцяло канализирано, улиците са асфалтирани. Има плувен басейн с минерална вода и хотели и къщи за гости, предлагащи СПА туризъм. Жилищният фонд е добре поддържан.

6.2. Климат

Климатът в общината е умерено-контитентален със слабо изразено средиземно-морско влияние, проникващо по долината на река Места. В температурно отношение районът се характеризира през зимното полугодие със студено време, особено във високопланинската част. Средната януарска температура за Разлог е (-2)° С. Лятото е сравнително кратко и прохладно. Средната юлска температура е 18.6° С. Средната годишна температура е 8.3° С. Задържането на снежната покривка в зоните за зимен отдих и ски-спорт е средно 150 дни.

През повечето месеци на годината преобладават северозападни и западни ветрове. През зимния сезон се увеличава честотата на югозападните ветрове. Особеното котловинно разположение на общината, в сянката на трите планини, обуславя слаба продухваемост. Сутрешните и вечерни скорости на вятъра са малки. През нощта студените въздушни маси, спускайки се от планинските склонове, изместват топлия въздух в котловината, което води до образуване на мощни температурни инверсии.

6.3. Води

Община Разлог е прочута с водното си богатство. През територията й протичат множество реки, притоци на р. Места - Исток, Язо, Круше, Бяла река и Годлевска река. Подземните води, карстови пукнатини, поровите води, обуславят голямото водно богатство на общината.

Топли минерални извори има в с. Баня, в м."Катарино" в Разлог, в м."Ръждавец" в с. Бачево. С най-голям дебит и най-висока температура е изворът в с. Баня- 84 л/сек. И 54 С° . Водата е подходяща за балнеолечение и профилактика, за използване в плувни басейни, за оранжерийно производство, за производство на фармацефтични и козметични продукти и за отоплителни системи в бита. Параметрите на извора в с. Бачево са - дебит 2,4 л/сек. и температура 22 С°. Водата му е подходяща за използване в плувни басейни. Минералната вода от извора в с. Елешница също е подходяща за балнеолечение и профилактика, плувни басейни, оранжерийно производство и топлоснабдяване. Рационалното използване на водните ресурси е важна предпоставка за бъдещото енергийно и устойчиво развитие на общината.

Природното и ресурсно разнообразие и богатство са важен фактор за конкурентоспособността и икономическия просперитет на община Разлог, защото то определя нейната уникалност и атрактивност. Развитието на общината трябва да се фокусира върху използването на уникалните природни ресурси и богатства и превръщането им в пазарен продукт, но същевременно следва да осигури тяхното опазване и разумно използване. Всички дейности свързани с използването, опазването и възстановяването на природните ресурси на общината следва да бъдат координирани и ориентирани към реализацията на една цялостна стратегия за интегрирано местно развитие, основана на принципите на устойчивото развитие.

6.4. Почви

Най - разпространени на територията на Община Разлог са кафявите и канелени горски почви, а в районите с надморска височина над 1600м. са характерни планинско - горските тъмноцветни почви. Върху заравнените повърхности на билата се образуват планинско - ливадни почви. По поречията на реките почвите са хумусно алувиално - ливадни почви.

6.5. Демографска структура

Площ, брой населени места, население (*Справка НСИ –12.2019год***)**

Община Разлог	**19 086**
Гр. Разлог	11295
Села в община Разлог	7791

6.6. Сграден фонд (*Справка НСИ –Преброяване 2011год*)

Жилища 6101 бр.

Домакинста 7495 бр.

6.7. Икономика

Икономическата характеристика на община Разлог се определя от производствения и потребителски потенциал на град Разлог, съчетанието на разнообразни исторически обекти, разположени сред великолепна природа, наличните водни ресурси, както и от локацията на общината. Тя е разположена по транспортното направление по течението на река Места (Пловдив-Септември-Гоце Делчев-ГКПП „Илинден”) и неговата връзка с направлението по долината на река Струма (Трансевропейски коридор №9), осъществявана от седловината Предела. Селското и горското стопанство също притежават значителни потенциали, които следва да бъдат оценени и използвани, особено по отношение на биоземеделието и неговите връзки със селския туризъм. Въпреки преминалата много висока строителна активност в общината преди 2009 г., строителството и последващата продажба на недвижими имоти продължават да имат значима роля в местната икономика.

Показателите и постиженията на общинската икономика се дължат основно на отраслите търговия, туризъм и преработваща промишленост. Преработващата промишленост се основава на производството на дървен материал и мебели, на изделия за строителството и на електрически продукти. Разнообразната структура на преработващата промишленост е предпоставка за стабилен индустриален сектор, където са концентрирани някои от най-големите местни фирми и работодатели. Секторът е локализиран основно в град Разлог, където най-обширните производствени терени са в източната част на града и около жп гарата. Производствени терени има и в западната част.

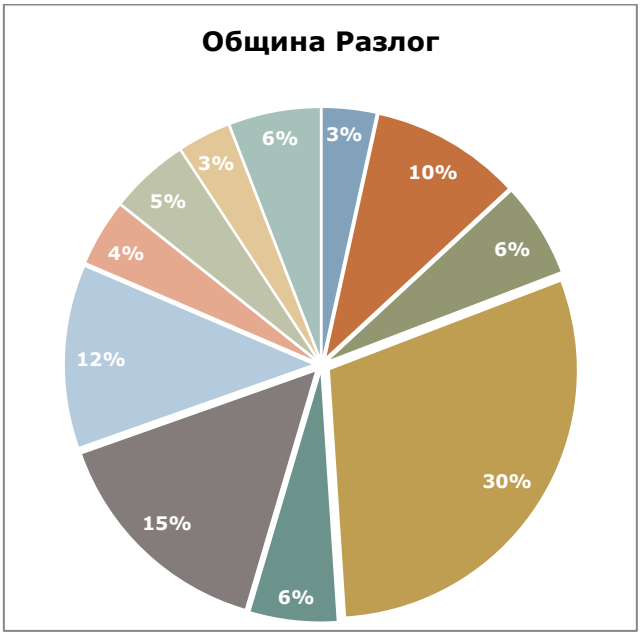
Докато преработващата промишленост е съсредоточена в град Разлог и неговите промишлени зони, туристическите дейности са по-равномерно разпределени между общинския център Разлог, неговите крайградски територии и селата в общината. Традиционен център за рекреация и балнеология е село Баня, където могат да бъдат използвани различни по вид средства за настаняване. Все още не са усвоени оптимално ценните балнеоложки ресурси в селата Бачево и Елешница. Минералните води в землището на град Разлог са сред предпоставките за обособяването на селищното образование „Пирин". Там вече са завършени различни по вид туристически и ваканционни структури, включително и голф игрища. В рилските села Добърско, Горно Драглище и Долно Драглище има възможности за успешно съчетание на културен и екологичен туризъм – трите села пазят значимо историческо наследство – църкви от различни епохи, характерен собствен бит и са подход към маршрутите на Рила и Национален парк „Рила". Годлево се отличава със своите дадености за развитие на риболовен туризъм, докато село Бачево с възможности за практикуване на езда.

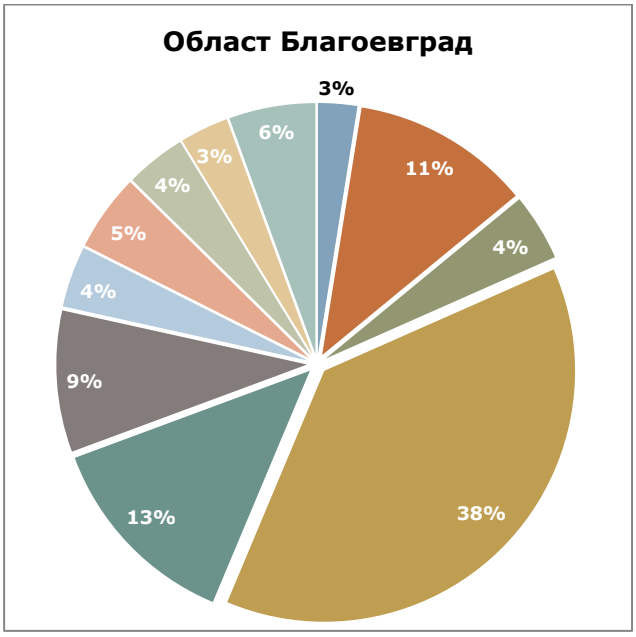
Големият брой новопостроени имоти за настаняване предопределя нуждата от рационална и устойчива стратегия за развитието на туризма в общината, която да осигури баланс между търсенето и предлагането на ваканционни имоти. Към момента тежестта е на страната на предлагането.

Предприятия по икономически дейности и по сектори

Анализът на структурата на икономиката е важен, за да могат да се определят основните приходоносители и структуроопределящи сектори на общинско и областно ниво. На следващите две фигури са представени дяловете по брой предприятия на отделните отрасли в област Благоевград и община Разлог през 2018 година.

Фиг. 1. Брой предприятия по икономически дейности в община Разлог и област Благоевград през 2018 г.

Източник: ТСБ – Благоевград

На областно ниво най-голям брой предприятия има в отрасъл „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети" – 6 682 или 38% от всички в областта. Следват отрасъл „Транспорт, складиране и пощи" с 2 294 предприятия или 13% от всички и „Преработваща промишленост" с 2 028 стопански единици или 12% от общия брой. На общинско ниво водещ отново е отрасъл „Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети" с 329 предприятия или 29,8% от всички в общината. На второ място се нарежда „Хотелиерство и ресторантьорство" със 116 предприятия или 15% от всички, а трети е „Операции с недвижими имоти" със 131 фирми или 11,9% от всички.

VII. ИЗПОЛЗВАНЕ НА ВЪЗОБНОВЯМИ ЕНЕРГИЙНИ ИЗТОЧНИЦИ

Основният вид ВЕИ, който се използва в община Разлог е биомаса – дърва за горене и пелети сред населението. Докато в обществения сектор потреблението на дърва за горене е несъществено, то потреблението им сред населението е все още високо. Основен проблем тук е множеството нискоефективни, физически и морално остарели горивни системи. На покривите на частни жилища има инсталирани единични термосоларни системи, предимно със селективни панели. Термосоларни инсталации в общинския сектор са незначителни.

На територията на общината има построени 6 броя ВЕЦ – „ Евклипс инвест" ООД, с.Бачево с инсталирана мощност от 1254 кW; „АКВ- ВАК" ООД, с. Бачево, с инсталирана мощност 1028 кW; „Разлог БИОЕНЕРДЖИ" ООД, гр. Разлог с инсталирана мощност 120 кW; „ АКВА ФОРС" ЕООД, гр. Разлог с инсталирана мощност 200 кW; „Погледец лесинвест" ЕООД, гр. Разлог с инсталирана мощност 750 кW; „ИРИТА" ЕООД, с. Елешница с инсталирана мощност 860 кW;

Към момента на територията на община Разлог има 5 инсталирани фотоволтаични централи с инсталирана мощност над 30 кWp - „Р- Груп” ЕООД, гр. Разлог с инсталирана мощност от 150 кWp; „РЕП ТРИ” ЕАД, гр. Разлог с инсталирана мощност 4918кWp; „Разлог енерджи парк“ ЕАД с инсталирана мощност от 9000кW; „Разлог солар“ ЕООД, гр. Разлог с инсталирана мощност 197,4 кW; „ С Проджект 3“ ЕООД, гр. Разлог с инсталирана мощност от 3700 кWp;

Изградени са 41бр. фотоволтаични централи на територията на община Разлог до 30 кW с обща мощност от 1220 кW.

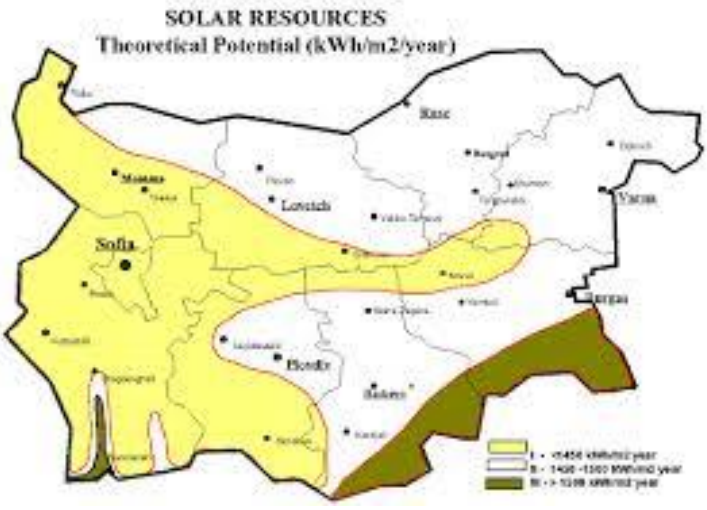
В общината няма реализирани инсталации за използване на други видове ВЕИ.

VIII. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА И ВЪЗМОЖОСТИТЕ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ ПО ВИДОВЕ РЕСУРСИ

Като основа за изготвяне на програмата се използва анализ на потенциала на енергията от възобновяеми източници, които са налични като природен ресурс на територията на общината.

8.1. Слънчева енергия

Град Разлог, като част от област Благоевград, има средногодишна слънчева радиация 1318 kWh/m2 при хоризонтална повърхност и 1486 kWh/m2 при вертикална. Този потенциал следва да се разработи максимално.

Теоретичен потенциал е дефиниран като количество слънчева енергия, който попада на един квадратен метър хоризонтална земна повърхност във времеви отрязък – една година. Като част от район едно на теоретичната карта за потенциала излиза, че годишно соларната енергия е под 1450 kWh/m2 , което не е максималната възможност от 1700 kWh/m2 за нашата страна, но в съчетание и с поземлените ресурси, е идеално за инвестиции в подобни проекти.

Районът попада в слънчева зона Югозападен регион, който заема 50% от територията на страната и 60% от населението. При него характерно е:

- Средна годишна продължителност на слънчевото греене:
- За сезона 31.03. - 31.10. до 1750 h
- За сезона 31.10. - 31.03. 400 – 500 h

Ресурс на слънчевата енергия – приблизително 4,25 kWh/m2/дневно.

Община Разлог разполага с нескончаем ресурс от слънчева енергия, като след преобразуване тя може да бъде използвана като топлинна енергия или електроенергия като продукт на пазара за крайно енергийно потребление. При инсталирането на мощностите следва да се направи задълбочен анализ на конкретния терен, като това предпроектно проучване ще отрази и редица други фактори, като смяната на годишните сезони, конкретното ослънчаване на този терен, възможности за свързване към мрежата на „ЧЕЗ Мрежи“, физичните особености на терена, възможности за инсталиране на самата система, достъпност на тежкотоварна техника и възможности за поддръжка. Достъпният потенциал на общината е голям. Проведеният анализ от профилът на общината показва и много подходящи условия по отношение на терените.

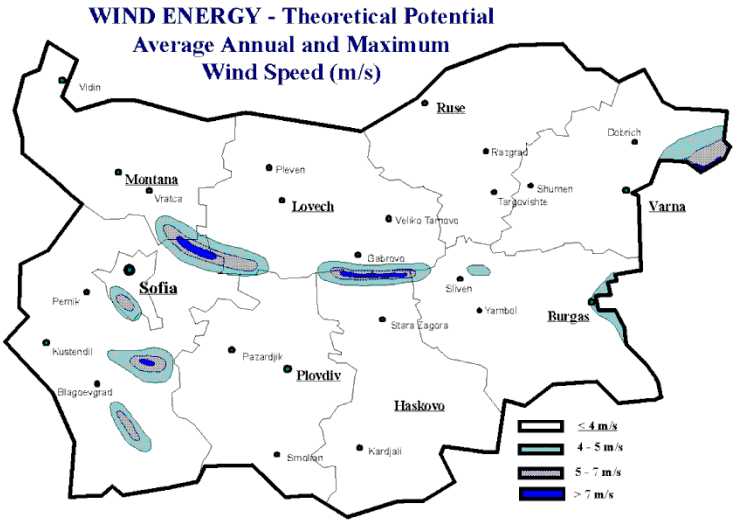
Най-достъпни и икономически ефективни са технологиите за преобразуване на слънчевата енергия в топлина, включващи т.н. слънчеви колектори. Предимствата на слънчевите термични инсталации се заключават в следното: произвежда се екологична топлинна енергия; икономисват конвенционални горива и енергии; могат да се използват в райони, в които доставките на енергии и горива са затруднени.

Количеството уловена и оползотворена слънчева енергия се влияе съществено от качествата на различните типове слънчеви колектори, както и от вида на цялостната слънчева инсталация за получаване на топла вода. Слънчевият колектор може да се оформя като самостоятелен панел или във вид на интегрирани повърхности, оформени като строителен

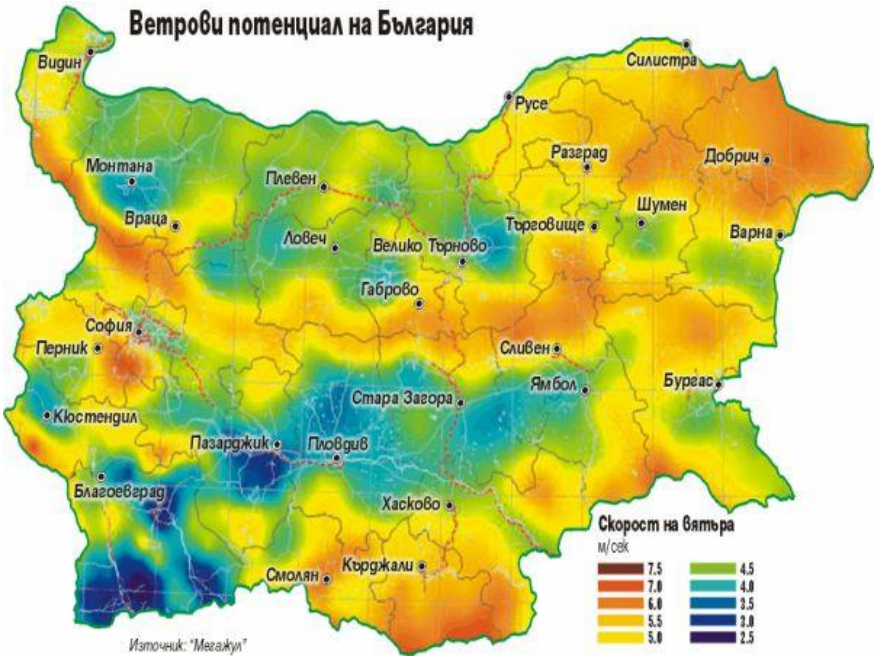
елемент, например покрив или стена.

Подобно съчетаване на функциите увеличава значително икономическата целесъобразност от употребата на слънчеви колектори.

8.2. Вятърна енергия

Картата на ветровия потенциал на България показва ниска скорост на вятъра в района на Разлог или между 5-12m/s. Тази средногодишна скорост е първият критерий за оценка на потенциала на района. Вторият такъв е неговата посока. Картата е с общ характер и съставена след продължително проучване в период от 30 години. Теоретично потенциала на България не е голям, но конкретни планински територии могат да разполагат с този потенциал.

Община Разлог попада в зона А - Първият район , включващ обширните равнинни части на страната (Дунавската равнина, Тракийската низина, Софийското поле, долините на р.Струма и р.Места и района на Предбалкана), където средната многогодишна скорост на вятъра като правило не превишава 2 м/сек. Най-висока там е скоростта на вятъра през зимата (февруари, март), а най-ниска - през есента (септември, октомври). Добре е изразен денонощният ход на скоростта на вятъра, предвид наличието на планинско-долинна циркулация в котловината.

В зона А около 70% от ветровия потенциал е наличен през зимата и 40% през пролет и

лято.

Цялостно община Разлог е неподходяща за развитие на ветрови ферми, но след проучване може да има конкретни терени, на които това да е подходящо. Бъдещото развитие в подходящи планински зони и такива при по-ниски скорости на вятъра зависи от прилагането на нови технически решения.

8.3. Водна енергия

През територията на община Разлог преминават множество малки реки.

Община Разлог не се различава като характеристика на водните количества от тенденциите в страната. Оттока на реките и деретата е с максимално водно количество през пролетния период и с минимален от юли до октомври, тъй като са зависими от снеготопенето, валежите и наличието на подземни води, които повишават водното равнище в района си.

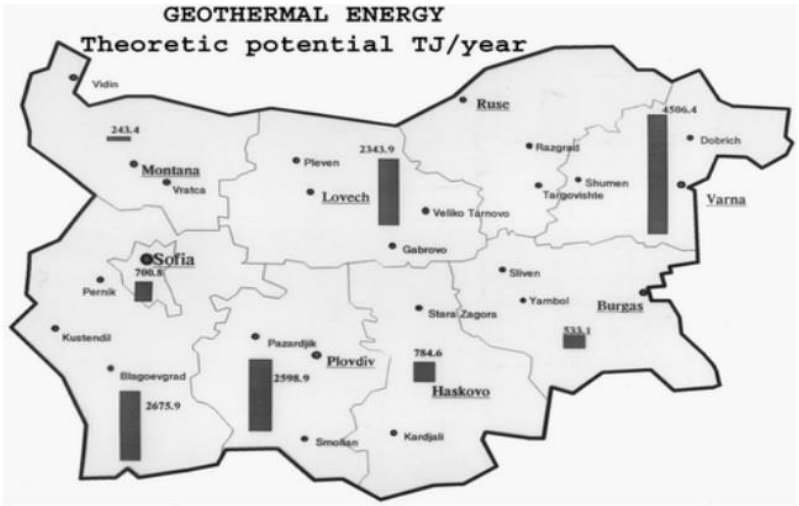
Съществуващият технически и икономически потенциал за големите ВЕЦ вече е използван или е неизползваем поради ограничения от съображения за опазване на околната среда.

Условно обособена част сред хидроенергийните обекти са малките ВЕЦ с максимална мощност до 10 MW. Те се характеризират с по-малки изисквания относно сигурност, автоматизиране, себестойност на продукцията, изкупна цена и квалификация на персонала. Тези характеристики предопределят възможността за бързо започване на строителството и за влагане на капитали в дългосрочна инвестиция с минимален финансов риск. Малките ВЕЦ могат да се изградят на течащи води, на питейни водопроводи, към стените на язовирите, както и на някои напоителни канали в хидромелиоративната система. Те са подходящи за отдалечени от електрическата мрежа потребители, могат да бъдат съоръжавани с българско технологично оборудване и се вписват добре в околната среда, без да нарушават екологичното равновесие. Напоследък активно се развиват технологии за усвояване на енергийния потенциал на водни потоци с ниска скорост.

В община Разлог се изградени 6 броя ВЕЦ с обща инсталирана мощност от 4212 кW. По течението на реките на територията на община Разлог, е нереалистично да се изгражда ново конвенционално хидросъоръжения с ВЕЦ.

С развитие на технологиите за усвояване на енергията на бавнотечащи води е възможно да се инсталират такива съоръжения по течението на реките.

8.4. Геотермална енергия

Топлинната енергия от земята се извлича чрез сондажи и могат да се разделят на два основни вида , според температурата им и област на приложение:

- С ниска температура: този вид енергия се употребява директно или индиректно , като поради температурната амплитуда от 20 до 100 градуса е подходящо за употреба в бита, в индустриалното производство.
- С висока температура: всички води с по-висока температура от 90 до 180 градуса.

Територията на общината предстои да бъде подробно изследвана, но региона има достъпен потенциал и предстои да се развие.

8.5. Биомаса

Терминът „биомаса“ означава органична материя с растителен или животински произход. „Биомаса“ е ключов възобновяем ресурс в световен мащаб. За добиването и не е задължително поголовно изсичане на дърветата, а възможно най-добре да се използва дървесния отпадък.

Вид биомаса:

Биомаса – горска дървесина.

Биомаса от дървопреработването.

Биомаса от селско стопанство.

Биогаз.

Използването на биомаса от горското стопанство и свързаните с него промишлености - Неизползваните отпадъци от дърводобива и малоценната дървесина, която сега се губи без да се използва могат да бъдат усвоени само след раздробяване на трески или преработване в дървесни брикети или пелети след пресоване и изсушаване. Производството на трески има значително по-ниски разходи от производството на брикети и пелети, при което се изисква предварително подсушаване на дървесината и е необходима енергия за пресоване. На територията на общината естествената растителна покривка е сравнително добре запазена. Горския фонд е 212 320 дка, от които 26 758 дек са собственост на Община Разлог;

Използване на биомаса от селското стопанство – За балиране и транспорт на сламата има подходяща технология. Необходимото оборудване в голяма степен липсва и днес не се използва с пълния си капацитет на територията на общината.

Производството на биогаз може да се осъществи по няколко възможни начина, като биогазовите инсталации за преработка на отпадъците се обвържат с:

- Отпадъци от малки ферми;
- Битови и индустриални отпадъци;
- Извличане на сметищен газ;
- Към промишлени предприятия;
- За преработка на утайки от ГПСОВ.

IX. ИЗБОР НА МЕРКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ

9.1. Мултикритериен анализ

Поради обвързаността на програмата с дългосрочни стратегически документи, които предстои да бъдат приети през 2021 г., за избор на мерки се прилага опростен мултикритериен анализ с четири основни параметъра. За да се избегнат възможни противоречия с дългосрочните планови инструменти, изборът на мерки за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници в предстоящия десетгодишен период се обосновава от следните критерии:

1) Съответствие със **стратегическата и специфичните цели**, които Община Разлог си е поставила в рамките на настоящата програма. Избраните мерки следва да се формулират така, че да могат да се подберат достатъчно добри проекти и дейности, с които да се постигнат поставените цели.
2) Съответствие с **разполагаемия технически потенциал** за оползотворяване на енергия от възобновяеми източници в дългосрочен план. Избраните мерки трябва да позволяват използването на този потенциал по най-рационален начин и да създават предпоставки за бъдещото оползотворяване на пълния потенциал, както и да избягват решения, които да попречат на пълното използване на потенциала в бъдеще .
3) Съответствие с **готовността на общината** да изпълнява проекти и дейности, които да оползотворяват ефективно разполагаемия местен потенциал от ВЕИ. Избраните мерки трябва да се подкрепят с проекти и дейности, за които има готовност за изпълнение, и да се допълват с дейности, които създават предпоставки за повече нови и качествени проекти.
4) Подобряване на **качеството на публичните услуги**, предоставяни от общината, подобряване на обществените нагласи към възобновяемите енергийни източници и обществената видимост на политиките в подкрепа на ВЕИ.

Относно техническите мерки, свързани с изпълнението на инвестиционни проекти, параметрите, които се оценяват, са следните:

1) потенциал за намаляване на емисиите на CO_2
2) количество произведена енергия
3) вътрешна норма на възвръщаемост на инвестицията
4) съвместимост с финансовата рамка на програмата.

В съответствие с така определените критерии са приоритизирани конкретни мерки и дейности за изпълнение. Избраните мерки са оценени експертно според гореописаните критерии въз основа предоставената от Община Разлог информация и допълнителен технически анализ.

9.2. Анализ на приоритетните възможности за осъществяване на предпроектни проучвания

Потенциал на ВЕИ. Прегледът на потенциала за използване на енергия от възобновяеми източници показа, че в краткосрочен план най-добри възможности за оползотворяване има по отношение **на биомасата и слънчевата енергия**. В дългосрочен план освен оползотворяване на потенциала на биомасата и слънчевата енергия е подходящо да бъдат използвани възможностите за допълнително обследване на потенциала на други видове възобновяеми източници в рамките на съвместни изследователски проекти, финансирани по европейски програми. Преди пристъпване към изпълнение на конкретни проекти, следва да се направят

необходимите техническо-икономически разчети за съответния обект. При проекти за оползотворяване на биомаса е необходимо да се проучат възможностите за осигуряване на горивно стопанство, както и автоматизация на процеса на подаване на горивото, които да покажат дали е целесъобразно проектът да бъде реализиран. Необходимо е да се направи **цялостно проучване за ефективно използване на потенциала от слънчева енергия**, което да обхваща всички общински и жилищни сгради. Проучването следва да инвентаризира изпълнените соларни инсталации за производство на топлинна енергия и за производство на електрическа енергия в общински обекти, да обобщи техническите характеристики и да обоснове необходимостта от инвестиции в изграждането на системи за мониторинг и контрол на производството и потреблението на енергия по обекти. Освен това проучването следва да предложи подходящи решения, включително техническа помощ и финансови инструменти за насърчаване на гражданите да инвестират в такива инсталации, още повече, че към настоящия момент фотоволтаичните инсталации вече се откупуват в разумен срок.

***Публично-частни енергийни кооперативи*.** Общината ще проучи възможностите за създаване на **енергийни кооперативи** между общински структури и граждани и/или предприятия, както и на територията на индустриалните зони на основата на групи от съседни сгради, в които могат да се приложат подходящите съвременни технологии за производство, потребление, съхранение и продажба на енергия от ВИ и за намаляване на емисиите на парникови газове и на вредните местни замърсители на въздуха. Проучването следва да съдържа правен, технически, финансов и екологичен анализ на възможни алтернативни решения, съответстващи на стратегическите и краткосрочните планови документи на общината. Чрез него е необходимо да се изяснят и възможностите за споделено използване на произвежданата топлинна и електрическа енергия от ВЕИ за собствено потребление.

Сгради с близко до нулево потребление на енергия. За да постигне максимални резултати във връзка със стратегическите си цели в областта на устойчивото енергийно развитие, Община Разлог ще осъществява строг контрол върху спазването на новите изисквания към проектите за сгради с близко до нулево потребление на енергия в новото строителство. Подобен контрол ще се упражнява и върху качеството на изпълнението на строителните работи и на инсталациите за използване на енергия от ВИ както в общинските сгради, така и в жилищните сгради, когато те са част от целеви програми, финансирани с публични средства. Най-високите изисквания по отношение на енергийната ефективност и използването на енергия от ВЕИ ще се прилагат и при обновяването на съществуващи сгради, когато това е финансово ефективно в рамките на жизнения цикъл на приложените мерки. За целта общината ще поставя задължителни условия към изпълнителите на обследвания за енергийна ефективност:

- да разглеждат и оценяват алтернативни пакети от мерки, в това число и такива, при който се постигат изискванията на дефиницията за "сгради с близко до нулево потребление на енергия "
- да представят оценки на мерките за използване на енергия от ВЕИ
- да представят финансови анализи и оценки на рентабилността на пакетите от мерки в рамките на жизнения цикъл на пакетите.

Общината ще повиши равнището на контрола върху качеството на проектите за сгради и върху инсталациите за използване на енергия от ВЕИ, като същевременно ще осъществява мерки за повишаване на знанията и уменията на общинските експерти по отношение на "сградите с близко до нулево потребление на енергия " и на технологиите за производство на енергия от ВЕИ.

---

*Националната дефиниция за "сгради с близко до нулево потребление на енергия ", която според **Националния план за сгради с близко до нулево потребление на енергия** от 2019 г. е задължително да се прилага за всички нови сгради за обществено ползване, а от 2021 г. и за всички останали нови сгради, изисква новите сгради да имат най-малко енергиен клас А, като най-малко 55% от потребната им енергия се произвежда от ВЕИ*

X. ВИДОВЕ МЕРКИ

С оглед на описаните съображения за избор на мерки за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници, в програмата са формулирани мерки, които е целесъобразно да се осъществят в рамките на настоящата програма. Те са условно разделени в две категории, в съответствие с утвърдените *Указания за изготвяне на общински програми за насърчаване на използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива,* обнародвани от АУЕР. На този етап фокусът е върху административните и финансовите мерки, чрез които се цели да се създаде една добра основа за изпълнение на дългосрочната програма с хоризонт 2031 г. и изпълнение на значително по-мащабни технически мерки в бъдеще.

10.1. АДМИНИСТРАТИВНИ МЕРКИ

А.1. Премахване на съществуващи и не допускане на нови административни ограничения пред инициативите за използване на енергия от ВИ и биогорива.

Цел на мярката: Мярката има за цел подобряване на инвестиционния климат в общината чрез намаляването на административната тежест при осъществяване на инициативи на физически и юридически лица, свързани с производството и/или потреблението на енергия от ВИ и биогорива.

Съдържание на мярката: Опростяване на административните процедури по иницииране, изготвяне, одобряване, реализиране, оценяване и контролиране на проектите по ВЕИ.

Очакван резултат: Повишаване броя на реализираните проекти за производство и потребление на енергия от ВИ и биогорива.

Критерии за оценка: Брой реализирани проекти; количество потребена енергия от ВИ; количество спестени емисии CO2.

А.2. Повишаване административния капацитет на общинската администрация за администриране на инициативи за ползване на енергия от ВИ и биогорива.

Цел на мярката: Обучение на общинската администрация за бързо и качествено изпълнение на общински услуги при реализиране на инвестиционни намерения в областта на ВЕИ.

Съдържание на мярката: Създаване на опростени административни правила за администриране и предоставяне на общински услуги по цялата верига на иницииранетоиизпълнениетонапроекти вобластта наВЕИ и обучениена администрациятазабързото и пълното им прилагане.

Очакван резултат: Подобряване на административното обслужване

Критерии за оценка: Намаляване на броя жалби и оплаквания за непредоставяне или некачественоизпълнениенаадминистративни услуги в областта на енергията от ВИ.

А.3.Създаваненаинформационнаплатформазадобри практики визползване на енергия от ВИ в бита и промишлеността.

Цел на мярката: Насърчаване на гражданите и юридическите лица от общината за ползване на енергия от ВИ чрез предоставяне на информация за реализирани проекти в

страната и в чужбина и за постигнатите с тях технико-икономически ползи.

Съдържание на мярката: Информиране на населението на общината относно възможностите за ползване на енергия от ВИ в бита, видовете ВИ и приложимите технологии за тях, възможностите за финансиране, ползите от използване на различните видове ВИ и какви успешни проекти са реализирани. Предоставяне на икономическите субекти на информация за въведени в практиката проекти за ползване на енергия от ВИ

Очакван резултат: Повишаване използването на енергия от ВИ в бита и икономиката.

Критерии за оценка: Брой реализирани проекти; количество потребена енергия от ВИ; количество спестени емисии CO2.

А.4. Определяне на общински терени в и извън урбанизираните територии за изграждане на обекти за производство на енергия от ВИ за собствено потребление и/или търговски цели.

Цел на мярката:С въвеждане на мярката се цели да се информират потенциалните инвеститори за пространствените и техническите възможности за инвестиране в областта на ВЕИ на територията на общината.

Съдържание на мярката: Създаване на база данни за общински терени, които общината е предвидила по право и по целесъобразност за изграждане на обекти за производство на енергия от ВИ, за вида на ВИ и неговия разполагаем потенциал за всеки от отредените терени, за възможностите за присъединяване директно към потребители или към съответна преносна или разпределителна мрежа, условията при които се предоставя терена и др.

Очакван резултат: Повишаване броя на реализираните проекти за производство и потребление на енергия от ВИ и биогорива.

Критерии за оценка: Брой реализирани проекти; количество потребена енергия от ВИ; количество спестени емисии C2O.

А.5. Провеждане на информационни кампании сред населението на общината за мерките за подпомагане, ползите и практическите особености на развитието и използването на енергия от ВИ при индивидуални или групови практики.

Цел на мярката: Подпомагане населението на общината при взимане на информирано решение за въвеждане използването на възобновяеми източници на енергия в бита.

Съдържание на мярката: Предоставяне на населението от общината на облекчен достъп до информация за ползите и особеностите при използване на енергия от ВИ в бита, за начините за финансиране и схемите и мерките за подпомагане, за възможните технически решения, за техните особености, за очакваните срокове на възстановяване на вложените средства.

Очакван резултат: Увеличаване използването на енергия от ВИ в общината.

Критерии за оценка: Количество потребена енергия от ВИ.

А.6. Въвеждане на облекчения за ползвателите на хибридни и електрически автомобили.

Цел на мярката: Стимулиране закупуването и ползването на автомобили, захранвани с екологично чиста енергия.

Съдържание на мярката: Осигуряване на места за зарядни станции за електрически автомобили. Обозначаване на отделни места за паркиране на електромобили на паркинги на

сгради за обществено ползване с интензивно ползване на паркоместата. Създаване на данъчни облекчения за собствениците на електромобили.

Очакван резултат: Увеличаване закупуването и използването на електрически и хибридни автомобили в общината.

Критерии за оценка: Брой закупени електрически и хибридни автомобили.

10.2. ТЕХНИЧЕСКИ МЕРКИ

Мерките, заложени в Програмата на Община Разлог за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива ще се съчетават с мерките, заложени в Националната дългосрочна програма за използване на енергията от възобновяеми източници, а именно:

Т.1.Изграждане на системи за БГВ със слънчеви колектори на сгради за обществено ползване, общинска собственост.

Цел на мярката:Намаляване на разхода на конвенциална енергия за БГВ в сгради за обществено ползване, общинска собственост.

Съдържание на мярката: Изграждане на системи за БГВ на основата на слънчеви колектори в сгради с повишен разход на топла вода - детски ясли, детски градини, ОДЗ, училища, здравни заведения, сгради за настаняване, сгради за спорт и др.

Очакван резултат: Увеличаване използването на енергия от ВИ в публичния сектор. Намаляване емисиите CO2. Намаляване текущите бюджетни разходи на общината за енергия.

Критерии за оценка: Количество потребена енергия от ВИ. Количество спестени емисии CO2. Спестени средства за закупуване на енергия.

Т.2.Монтиране на соларни системи за захранване на външно изкуствено осветление.

Цел на мярката: Намаляване на разхода на електрическа енергия за външно изкуствено осветление от външен доставчик.

Съдържание на мярката: Изграждане на фотоволтаични системи за производство и съхранение на електрическа енергия за захранване обекти с външно изкуствено осветление - улично осветление, парково осветление, спортни съоръжения, исторически и архитектурни паметници.

Очакван резултат: Увеличаване използването на енергия от ВИ в публичния сектор. Намаляване емисиите C02.

Критерии за оценка: Количество потребена енергия от ВИ. Количество спестени емисии C02.

Т.3. Създаване на карта на общинските терени по мерки А4.

Цел на мярката: Подобряване на инвестиционния климат в областта на ВИ.

Съдържание на мярката: Създаване на карта с обозначение на терените и предоставяне на информация за предназначението им, разположението им спрямо съседни терени, данни за разполагаемия потенциал, възможностите за присъединяване към републиканските преносна и разпределителна мрежи, за условията за изграждане на обекти за производство на енергия от ВИ.

Очакван резултат: Увеличаване производството на енергия от ВИ в общината.

Намаляване емисиите С02.

Критерии за оценка: Количество произведена енергия от ВИ. Количество спестени емисии С02.

Т.4. Изграждане на ФтЕЦ за производство на електрическа енергия за собствено потребление на сгради за обществено ползване, общинска собственост.

Цел на мярката: Намаляване на потреблението на електрическа енергия от външен доставчик в сгради за обществено ползване, общинска собственост.

Съдържание на мярката: При наличие на потенциал целесъобразно е изграждането на хибридни централи, съчетаващи производството на енергия от повече от един ВИ (например слънчева и вятърна енергия, ФтЕЦ и термопомпи, ФтЕЦ и соларни инсталации за БГВ и др.).

Очакван резултат: Увеличаване производството на енергия от ВИ в общината. Намаляване емисиите С02.

Критерии за оценка: Количество произведена енергия от ВИ. Количество спестени емисии С02.

Т.5. Изграждане на инсталация за обезвреждане и оползотворяване сметищен газ на регионалното депо за депониране на ТБО.

Цел на мярката: Подобряване на екологичната обстановка в района на регионалното депо за депониране на ТБО.

Съдържание на мярката: Изграждане на система от перфорирани тръби за улавяне и извличане на сметищния газ при анаеробното разлагане на отпадъците и акумулирането му в подходящи резервоари за съхранение и евентуално транспортиране за изгаряне или в събирателна станция за изгаряне на място. Стандартната система за събиране се състои от мрежа от вертикални кладенци, свързани с хоризонтален тръбопровод. Оползотворяването на извлечения продукт зависи от количеството извлечен газ и процентнотосъдържаниенаметан. Директното изгарянеставаст.н. Факел за газ. Тази мярка е екологично чиста , но икономически неефективна. Допълнителен икономически ефект се получава при използване на сметищния газ като гориво при производство на ел. енергия или като гориво за производство на топлина. Теренът в близост до депото позволява изграждане на малка газова ТЕЦ. Енергийния еквивалент на депото съответства на производствена мощност на централата 280-300kW, осигуряваща потреблението на ел. енергия за около 300 домакинства.

Очакван резултат:

- Намаляване емисиите на парникови газове. Изгорелите газове са с 9 пъти по-малък парников ефект;

- Рязко намаляване неприятните миризми, отделяни от депото;

- Избягване вероятността от взривяване на депото;

- Запазване почвеният слой от унищожаване вследствие на реакцията му с метана.

Критерии за оценка: Отработено количество сметищен газ. Количество произведена енергия от ВИ. Количество спестени емисии С02.

Т.6. Изграждане на зарядни станции за електромобили.

Цел на мярката: Създаване на условия за експлоатация на електрически и хибридни автомобили.

Съдържание на мярката: Община Разлог предвижда изграждане на зарядни станции в

района на новоизграждащ се буферен паркинг. Изграждането на зарядните станции трябва да съответства на прогнозното очакване за закупуване и въвеждане на електрически и хибридни автомобили на територията на общината. За
ускоряване въвеждането на мярката необходимо е да се създаде система от административни стимули за изграждане на първите зарядни станции - ускорени административни процедури при разглеждане на инвестиционни проекти, обвързване изграждането на нови бензиностанции с изграждане на зарядни станции и др. подобни.

Очакван резултат: Ускоряване процеса на закупуване и експлоатация на електромобили и хибридни автомобили. Намаляване замърсяването на въздуха с изгорели газове от автомобилния транспорт. Намаляване емисиите CO2.

Критерии за оценка: Брой изградени зарядни станции.

Т.7. Монтиране на „Умни“ устройства.

Цел на мярката: Подобряване на сигурността на гражданите на общината и качеството им на живот, чрез използване на новите технологии.

Съдържание на мярката: Община Разлог предвижда монтиране на камери за видеонаблюдение, бариери на паркинги, различни преброители, измервателни устройства, билетни апарати за паркинг и др., захранвани изцяло от слънчева енергия.

Очакван резултат: Внедрени интелигентни технологии за управление на града – транспорт, болници, училища, ВиК мрежи, системи за почистване и други, с което ще се постигне по-ефективно, по-евтино, и по-качествено управление на града.

Критерии за оценка: Брой монтирани устройства.

10.3. ФИНАНСОВИ МЕРКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ ПРОИЗВОДСТВОТО И ПОТРЕБЛЕНИЕТО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВИ.

Ф1. Създаване на финансови стимули, свързани с местните данъци и такси, за физически и юридически лица, въвели в експлоатация системи за производство на енергия от ВИ за собствено потребление.

Цел на мярката: Повишаване инвестиционната активност за производство на енергия от ВИ за собствено потребление.

Съдържание на мярката: При юридическа допустимост с решение на общинския съвет, по аналогия с облекченията предвидени в чл.24, ал.1, т.18 и 19 от ЗМДТ, може да се приемат преференции в таксите за различни услуги извършвани от общината, свързани с изграждането и въвеждането в експлоатация на обекти за производство на енергия от ВИ.

Очакван резултат: Подобряване на инвестиционния климат.

Критерии за оценка: Въведени облекчения.

Ф.2. Създаване на общински финансов механизъм за приоритетно финансиране на проекти за производство на енергия от ВИ за нуждите на публичния сектор.

Цел на мярката: Повишаване инвестиционната активност за производство на енергия от ВИ. Намаляване общинските разходи за енергия в публичния сектор.

Съдържание на мярката: Общините са задължени по закон да отделят за всяка финансова година средства за изпълнение на планираните дейности и мерки с общинските програми по ЗЕЕ и ЗЕВИ.

Основата на този механизъм трябва да са спестените средства от постигнати ползи от изпълнени мерки за производство на енергия от ВИ, бюджетни средства и средства по оперативни програми. Водещо в този механизъм трябва да е рефинансирането на постигнати ползи, с които да се финансират дейностите по предпроектното проучване и проектирането,оценканариска,оценканаинвестиционнитепредложенияидр. подобни. Това ще осигури правилно определяне на приоритетите на общината за изпълнение през съответната финансова година.

Очакван резултат: Подобряване на инвестиционния климат.

Критерии за оценка: Въведен финансов механизъм.

Ф.3. Определяне на общински приз за производство и потребление на енергия от ВИ.

Цел на мярката: Популяризиране добрите практики за производството и потреблението на енергия от ВИ в общината.

Съдържание на мярката: Мярката трябва да е насочена към всички производители и потребители на енергия от ВИ, но акцентът е върху производството на енергия за собствено потребление. Мярката включва: Определяне на приза по наименование, по форма и по съдържание, определяне на критериите за оценка на номинираните, форума на който ще се връчва и осигуряване на съответна публичност.

Очакван резултат: Повишаване на инвеститорската активност.

Критерии за оценка: Въведен общински приз.

XI. ИЗПЪЛНЕНИ ПРОЕКТИ

В периода от 2015 г. до 2020 г. Община Разлог е реализирала проекти и дейности, свързани с използване на енергия от ВИ, които са обобщени по-долу:

1. „Повишаване ефективността на топлоснабдяването на сградата чрез преминаване към използване на възобновяем източник на енергия – биомаса (пелети) в сградата на ПГ по МСС- гр. Разлог, реализиран по проект „Осъществяване на инвестиции за подобряване на образователната инфраструктура за цялостно подобряване на учебния процес в Професионална гимназия по механизация на селското стопанство, гр. Разлог“;

2. „Намаляване на разхода на енергия за подготовка на БГВ чрез използване на възобновяем източник на енергия в сградата на СУ „Петър и Иван Каназиреви“-гр. Разлог, по проект „Повишаване на енергийната ефективност на обществените сгради в град Разлог – сгради на образователната инфраструктура”;
3. Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в сградата на ОУ „Неофит Рилски", с. Баня, чрез изграждане на инсталация за отопление с геотермална енергия;
4. Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в административна сграда – кметство на с.Баня, чрез изграждане на инсталация за отопление с геотермална енергия;
5. Въвеждане на мерки за енергийна ефективност в ДГ „ Снежанка“, с. Баня, чрез изграждане на инсталация за отопление с геотермална енергия;

От направеният преглед на изпълнените проекти е видно, че основно са насочени към подмяна на отоплителната база в общински сгради. Предвид наличието на още общински сгради, които към момента използват течни и твърди горива за отопление, е необходимо приоритетно да бъдат изпълнени мерки именно в тях. За постигане на максимален ефект от дейностите, свързани с подмяната на отоплителната база с по-екологична алтернатива, е необходимо съчетаването им с мерки за енергийна ефективност.

XII. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ НА МЕРКИ ЗА НАСЪРЧАВАНЕ ИЗПОЛЗВАНЕТО НА ЕНЕРГИЯ ОТ ВЪЗОБНОВЯЕМИ ИЗТОЧНИЦИ

Дългосрочната програма за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива на Община Разлог 2021-2031 е разработена в края на настоящия програмен период, но вече е ясна индикативната рамка на възможностите за финансиране през следващия програмен период. В контекста на описаните основни политики на ЕС, дейностите, свързани с използване на енергия от ВИ, ще останат сред приоритетните за финансиране.

Публикуван е проект на Национален план за възстановяване и устойчивост. Основната цел на Плана е да подпомогне икономическото и социално възстановяване от кризата, породена от пандемията от COVID-19, като се положат основите за зелена и цифрова трансформация на икономиката в контекста на целите на Зелената сделка. Планът има четири стълба с общ бюджет 12 621,5 млн. евро., разпределени както следва:

Стълб 1. Иновативна България: ресурс от 3 459.6 млн. евро., за инвестиции в образование и умения; научни изследвания и иновации и интелигентна индустрия;

Стълб 2. Зелена България: ресурс от 4 645.1млн. евро., за инвестиции в кръгова и нисковъглеродна икономика; биоразнообразие и устойчиво селско стопанство;

Стълб 3. Свързана България: ресурс от 2 242.6 млн. евро., за инвестиции в цифрова и транспортна свързаност и местно развитие;

Стълб 4. Справедлива България: ресурс от 2 265.9 млн. евро. за бизнес среда, социално включване и здравеопазване.

В обхвата на Стълб 2. Зелена България са предвидени следните възможности:

Програма за енергийна ефективност

Енергийната ефективност се разглежда като приоритет от първостепенно значение, предвид значението ѝ за подобряване на енергийната сигурност на страната чрез намаляване на зависимостта от внос на енергия, намаляване на разходите за енергия на бизнеса, домакинствата и администрацията, създаване на повече работни места, подобряване качеството на въздуха и намаляване емисиите на парникови газове и повишаване качеството на живот на гражданите.

Програмата предвижда изпълнението на четири компонента за повишаване на енергийната ефективност:

Компонент 1: Финансиране на мерки за повишаване на енергийната ефективност в жилищния сграден фонд на страната с индикативен ресурс от 1 728 млн. лв.; Обновяването на жилищните сгради ще бъде изпълнявано в съответствие с Дългосрочна национална стратегия за

подпомагане обновяването на националния сграден фонд от жилищни и нежилищни сгради с хоризонт до 2050 г. Ще се финансират предвидените в нея мерки за енергийна ефективност в жилищните сгради за постигане на мин. клас „В“ на енергопотребление. Приоритетно ще бъдат финансирани одобрени, но все още нефинансирани обекти/сгради, поради изчерпване на финансов ресурс по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради и Оперативна програма „Региони в растеж“ 2014-2020. Също така, за първи път в обхвата на компонента са включени и еднофамилните жилищни сгради. Специално внимание следва да се обърне на изрично посочените като допустими мерки свързани с ВЕИ, а именно слънчеви системи за БГВ и термопомпи в жилищни сгради, които не са свързани към топлопреносни и газопреносни мрежи.

Компонент 2: Финансиране на мерки за енергийно обновяване на държавни и общински сгради, в т.ч. административна (70%), културна (15%) и спортна (15%) инфраструктура с индикативен ресурс от 417.5 млн. лв. Приоритет ще бъде както постигането на клас на енергопотребление А, така и оползотворяването на енергия от ВЕИ.

Компонент 3: Финансиране на мерки за енергийно обновяване на промишлени сгради с индикативен ресурс от 282.2 млн. лв. Един от приоритетите отново е използването на енергия от ВЕИ.

Компонент 4: Финансиране на мерки за енергийна ефективност на системи за външно изкуствено осветление с индикативен ресурс от 452.3 млн. лв.

В проекта на Програмата за енергийна ефективност в рамките на Плана за възстановяване и устойчивост, представен за обсъждане от МРРБ, изрично са посочени като допустими следните мерки:

По компонент 1: Слънчеви системи за БГВ и термопомпи в жилищни сгради, които не са свързани към топлопреносни и газопреносни мрежи

По компонент 2: Дейности за СМР за ЕЕ и ВЕИ (вкл. енергоспестяващи мерки за достигане на енергиен клас А с оползотворяване на енергия от възобновяеми източници, въвеждане на системи за енергиен мониторинг и др.)

По компонент 3: Подмяна на съществуващи отоплителни уреди с по-енергоефективни или използването на отпадна топлина от технологични процеси; използване на ВЕИ в промишлени сгради; повишаване ефективността на системи за вентилация, климатизация и БГВ.

<u>Национален фонд за декарбонизация</u>

Предвидено е създаването на национален фонд за декарбонизация, който цели подпомагането на инвестициите в нисковъглеродно развитие чрез устойчиво и целенасочено финансиране на широка група бенефициенти – крайни потребители на енергия, с три отделни целеви подфонда – за жилищни сгради, публичен сектор и търговски дружества. Фондът ще се използва за предлагане на безвъзмездна финансова и техническа помощ, съчетана с финансови инструменти, включващи кредитни линии и гаранции и/или комбинация от тях.

В допълнение, към фонда се предвижда създаването на единна точка за техническата помощ на кандидатите чрез обслужване на едно гише или подобни механизми.

Проектите от Плана се допълват с интервенциите на Кохезионната политика за устойчиво управление и използване на природните ресурси, позволяващо задоволяване на нуждите на икономиката при запазване на екологичната устойчивост. Ще се подкрепя въвеждането на нисковъглеродни, ресурсно и енергоефективни технологии в предприятията, разработване и

внедряване на иновации в областта на кръговата икономика, мерки за енергийна ефективност, използване на енергия от възобновяеми източници за собствено потребление в предприятията.

Трябва да се има предвид, че предвидените мерки за енергийна ефективност в жилищните и обществени сгради ще се съчетават с интервенции, приоритетно в енергийно ефективни сгради, за подмяна на индивидуални отоплителни устройства на твърдо гориво с екологосъобразни и енергийно ефективни уреди/системи. Фокусът ще бъде в общините с нарушено качество на атмосферния въздух.

Аналогични възможности за финансиране са предвидени и за частния сектор, като в проекта на програма „Иновации и конкурентоспособност“ 2021-2027 [21] е предвидено мерките за използване на ВИ за собствено потребление да заемат важно място, като част от специфичната цел за подобряване на енергийна ефективност.

Предвид горното е необходимо общината да положи усилия за предварителна подготовка и извършване на проучвания, за да може да реализира успешни, иновативни и конкурентноспособни проекти.

В настоящата програма са планирани много дейности, свързани с изпълнението на административни, регулаторни и финансови мерки. За финансиране на изпълнението на тези мерки, предвид тяхната същност и необходимостта от относително по-малко средства, най-подходящо е да бъдат използвани средства от собствения бюджет на Община Разлог, както и привлечени средства по вече подадени проектни предложения.

Най-големи инвестиции са необходими за изпълнение на проектите, предвидени в изпълнение на ТМ. Предвид дългосрочния характер на настоящата програма, конкретна финансова рамка за обектите ще бъде определяна при изготвянето на тригодишните краткосрочни програми.

Частично безвъзмездно финансиране за проекти за енергийна ефективност на общини, в които могат да се изпълняват и мерки за ВЕИ, предоставя Националният доверителен екофонд (НДЕФ) в рамките на *„Инвестиционна програма за климата – енергийна ефективност“*. Безвъзмездната финансова помощ е между 20 – 70% в зависимост от проекта.

Проектите с най-добри финансови показатели могат да се финансират със заемни средства например от Фонда за енергийна ефективност и възобновяеми източници (ФЕЕВИ) или чрез договори с гарантиран резултат с компания за енергийни услуги (ЕСКО). ФЕЕВИ предлага преференциално целево кредитно финансиране за общини за проекти за енергийна ефективност и ВЕИ, подпомагане при подготовката на проектите, както и гаранции по кредити.

С оглед представянето на концепцията на Плана за възстановяване и устойчивост на България и публична информация от Министерството на регионалното развитие и благоустройството се очаква и продължение на НПЕЕМЖС, като има ясни индикации, че мерките за оползотворяване на ВЕИ ще бъдат по-силно застъпени. Това е добра предпоставка за увеличаване на дела на възобновяемата енергия в жилищния сектор и следва да се използва максимално, като се отчете добрата практика на община Разлог в иницииране на подобни проекти.

[21] https://www.eufunds.bg/sites/default/files/uploads/opic/docs/2020-06/nov-programen-period-2021-2027-g-9.pdf

XIII. Мониторинг и контрол на изпълнението на програмата

Наличието на точни и достоверни данни е в основата на качественото разработване и отчитане на плановете, програмите и проектите. Те са необходими за извършването на анализите, прогнозите и оценките, въз основа на които се определят измерими цели и индикатори за оценка и успех на планираните политики, мерки и дейности. Съвкупността от дейностите по наблюдение, събиране на данни, анализ и оценка на резултатите се обобщава в понятието „мониторинг“.

При изпълнението на всички нови проекти за оползотворяване на ВЕИ Община Разлог ще въведе задължителни правила за инсталиране на измервателни уреди за отчитане на произведената енергия от ВИ с възможност за дистанционно предаване на данни. Данните ще служат за оценяване на резултатите от изпълнението на настоящата програма.

Ще се създаде и база данни за всички изпълнени досега проекти в областта на ВЕИ и ще се оценят необходимите средства за измерване на произведената енергия, в т.ч.:

- технически средства за измерване и контрол
- технически средства за дистанционно предаване на информацията
- технически средства за съхранение и архивиране на данните
- софтуерни модули за предаване и записи на данни
- софтуерни модули за архивиране на данни
- софтуерни модули за генериране на отчети и за анализиране на данни
- необходими инвестиции и график за внедряване на системата.

Междинен анализ на изпълнението на предписаните мерки ще се направи в средата на изпълнението на програмата, към 30 юни 2025 г.

За целите на мониторинга и секторната координация при изпълнение на настоящата програма, а и на действията на общината в областта на устойчивото енергийно развитие, като цяло е необходимо да бъде създадена вътрешна организация, която може да бъде под формата на експертен съвет.

XIV. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Водещата стратегическа цел, която си поставя ***Дългосрочната програма на Община Разлог за насърчаване на използването на енергията от възобновяеми източници и биогорива 2021 – 2031 г.***, е да увеличи дела на ВЕИ на територията на общината до 32% през 2031 г. Тази цел отговаря напълно на новите тенденции в енергийното планиране на европейско, национално и местно равнище. С оглед постигането на така поставената стратегическа цел се предвижда изпълнението на конкретни дейности в рамките на три специфични цели, свързани с изграждането на институционален капацитет, повишаване на осведомеността и подкрепата за общинските политики от страна на гражданите, и изпълнение на проекти, с които се очаква замяна на енергия от конвенционални горива с енергия от ВИ. В допълнение, промените в подхода за планиране целят също така да се създадат необходимите условия за привличане на инвестиции в енергийна ефективност и ВЕИ, в съответствие с целите, изискванията и критериите, предпоставени от европейската и националната стратегическа рамка в областта.

За да се създадат предпоставки за ефективно прилагане на мерките и изпълнение на дейностите, настоящата дългосрочна програма 2021-2031 залага изцяло нова система за управление на енергията. Прилагането на тази система ще бъде опосредствано от изпълнението на редица мерки за подобряване на административния и техническия капацитет на Общината, а прецизното и навременно отчитане на постигнатите резултати ще позволи изпълнението на широко обхватна комуникационна стратегия, насочена към стимулирането на активно участие на гражданите и бизнеса в изпълнението на проекти за енергийна ефективност и производство на енергия от възобновяеми източници. Извършването на предвидените анализи ще даде възможност на общината да защити и реализира мащабни проекти в средносрочен и дългосрочен план, които ще спомогнат устойчивото енергийно и икономическо развитие на Разлог.

Настоящата програма е отворен документ, който може да бъде надграждан с мерки и дейности, които ще допринесат за постигане на специфичните цели и за създаване на устойчив модел за производство и потребление на енергия при балансирано оползотворяване на конвенционални и възобновяеми енергийни ресурси на основата на съвременни и иновативни енергийни технологии. В рамките на тригодишните краткосрочни програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива ще бъдат задавани конкретни проекти, изпълнението на които ще има кумулативен ефект за постигане на общата стратегическа цел на настоящата програма.

XV. ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА

АУЕР. Указания за изготвяне на общински програми за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива. Агенция за устойчиво енергийно развитие, София.
https://www.seea.government.bg/documents/ukazania-04-06-FINAL.pdf

Европейска комисия (2010) Доклад от Комисията до Съвета и до Европейския парламент относно изискванията за устойчивост при използването на източниците на твърда и газообразна биомаса в електроенергетиката и системите за топлинна и хладилна енергия SEC(2010) 65 final SEC(2010) 66 final /* COM/2010/0011 окончателен */
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:52010DC0011&from=EN

Европейска комисия (2007) Европейски стратегически план за енергийните технологии (план SET). „Към бъдеще с нисковъглеродни технологии“ /* COM/2007/0723 окончателен */ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0723

Европейска комисия (2015) Инвестиционен план за Европа.
https://ec.europa.eu/bulgaria/investicionen-plan-za-evropa_bg

Европейска комисия (2011) Пътна карта за постигане до 2050 г. на конкурентоспособна икономика с ниска въглеродна интензивност. Брюксел, COM(2011) 112 окончателен.
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0112&from=en

Европейска комисия (2015) Рамкова стратегия за устойчив енергиен съюз с ориентирана към бъдещето политика по въпросите на изменението на климата. Брюксел, COM(2015) 80 final.
https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:1bd46c90-bdd4-11e4-bbe1-01aa75ed71a1.0014.01/DOC_1&format=PDF

МРРБ (2015) Национален план за сгради с близко до нулево потребление на енергия 2015 -2020. Приет с Решение на Министерския съвет № 1035 от 30.12.2015 г. Министерство на регионалното развитие и благоустройството, София, 2015. https://www.mrrb.bg/bg/nacionalen-plan-za-sgradi-s-blizko-do-nulevo-potreblenie-na-energiya-2015-2020-g/

НСИ (2019) Население по области, общини, местоживеене и пол. Национален статистически институт, София, 2019. https://www.nsi.bg/bg/content/2975/население-по-области-общини-местоживеене-и-пол

НСИ (2019 г.) Жилищен фонд. Жилища по броя на стаите към 31.12.2018 г. Национален статистически институт, София, 2019. https://www.nsi.bg/bg/content/3145/жилища

НСИ (2012) Преброяване на населението и жилищния фонд през 2011 г. Том 2. Жилищен фонд. Книга 1. Жилищни сгради. Национален статистически институт, София, 2012

Официален вестник на Европейския съюз (2009) Европейски стратегически план за енергийните технологии P6_TA(2008)0354 Резолюция на Европейския парламент от 9 юли 2008 г. относно Европейски стратегически план за енергийните технологии (2008/2005(INI). Официален вестник на Европейския съюз, 3.12.2009 CE 294/35
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/bg/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0723

Официален вестник на ЕС (2018) Директива (ЕС) 2018/2011 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници (преработен текст).
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L2001&from=EN

Официален вестник на ЕС (2018) Директива (ЕС) 2018/2002 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. за изменение на Директива 2012/27/ЕС относно енергийната ефективност.
https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/TXT/HTML/?uri=CELEX:32018L2002&from=BG

European Commission. Photovoltaic Geographical Information System. Country and regional maps.
https://re.jrc.ec.europa.eu/pvg_download/map_index.html

Проект на Национален план за възстановяване и устойчивост
http://strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=5572

Настоящата програма е разработена на основание чл.10, ал.1 от ЗЕВИ и е приета с Решение на Общински съвет – Разлог № 203 от 30.09.2021 г.